

3.1 Tarpusavio ryšiai

Jūra yra sūri

Mariaus senelis gyvena Karklėje, sename žvejų kaimelyje, kuris yra vos dvylika kilometrų nuo Klaipėdos. Senelis Edvinas bene seniausias to kaimo gyventojas, jis turi tikrą medinę valtį su ilgais irklais. Ramią dieną jiedu su Mariam išplaukia į jūrą ir pastato tinklus.

– Kodėl pastatom? – teiraujasi Marius. – Jei paprasčiausiai visu ilgiu paleidžiam tinklus į vandenį?

– Todėl, kad tinklai išsitempia ir stovi kaip kareiviai, juos ištempia švininiai pasvarėliai, – aiškina senelis.

Kvailos žuvys, plaukiodamos palei krantą, įkiša galvą į tinklo akutę ir užsikabina už žiaunos. Nebepajuda nei pirmyn, nei atgal, tik uodegomis plaka vandenį.

Kartą, kai senelis ištraukė tinklą, jie pusę valtį privertė plokščių kaip keptuvė plekšnių, ilgų sidabrinių strimelių ir net vieną gelsvą lašišą. Ta žuvis labiausiai senelį nudžiugino.

– Gražuole tu mano, – šypsojosi jis į barzdą, – ir kaip tu čia pakliuvai?

Marius, jeigu galėtų, žiemą vasarą gyventų pas senelį ir gaudytų žuvį. Bet žiemą jis eina į mokyklą, o ir vasarą ne kiekvieną dieną gali statyti tinklus. Gal net atvirksčiai, dažniausiai jūra pyksta. Ji riaumoja, urzgia ir šniokščia, versdama į krantą putotas bangas. Tokiu oru neišplauksi medine valtele. Net žuvis audros metu neria toliau į gelmes slėptis nuo bangų mūšos.

Tačiau Mariaus senelis žino ką veikti net pačią blogiausią dieną. Jis vienintelis visam kaime įsirengė mažą žuvies rūkyklą. Bjauriomis dienomis jie vaikšto po mišką, rinkdami kankorėžius ir kadagių šakas, kurios labiausiai tinka žuviai rūkyti. O kada šilta, tylu, kai pučia pietų ar rytų vėjas, kai jūra snaudžia kaip kaimo tvenkinys, kai jie prigauo daug skanios žuvies, senelis užkuria savo rūkyklą, ir visas kaimelis pakvimpa aitriais kadagio dūmais.

– Edvinas vėl žuvį kabina, – kalba kaimelio žmonės. Ir visi nori pirkti. Būna, kad atvažiuoja iš paties Kauno, Vilniaus paragauti senelio žuvies. Dar šiltos, geltonos nuo kankorėžio ir kadagio dūmų.

Tačiau šią vasarą daugiausiai pūtė šiaurys ir vakaris, risdami iš jūros aukštas kaip namas bangas. Vieną dieną senelis su Mariam užtempė valtį iki pačių kopų, nes bangos laižė visą pakrantę, nusinešdamos į gelmes neatsargiai žmonių paliktus daiktus: kepures, akinius, batus.

3.1 Tarpusavio ryšiai

Kai vėjas įsisiautėja, ir bangos lipa per kopas, Marius su seneliu apsiauna ilgus iki pilvo žvejo batus ir lėtai žingsniuoja pakrante, ieškodami gintaro. Tie saulėti akmenėliai nevienodai išbarstyti ant kranto. Kai kur jų nematyti, o kai kur tiltais verčiasi iš jūros. Gal toje vietoje stovėjo sudaužytų Jūratės rūmų kolonos? Senelis Edvinas gali net užsimerkęs nuvesti į tas vietas, kur guli gintaro tiltai.

Vaikštinėdami pajūriu, jie prisirenka visokių netikėčiausių daiktų: medinių dėžių, skardinių, plūdurių, batų, skrybėlių, o jau butelių, didelių ir mažų, baltų ir spalvotų, su margiausiomis etiketėmis senelis prisikrovė pilną palėpę. Kartą Marius surado butelį, kuriame buvo laiškas nesuprantama jam kalba. Tą laišką jis atidavė klasiės draugei Birutei, nes ten buvo adresas su kažkokia bobiška pavarde, o pats parašė naują laiškėlį, įkišo į butelį, užkimšo ir įmetė į jūrą. Bet bangos jį greitai parrito atgal. Marius vos nepravirko.

– Ne tas vėjas, – paaiškino jam senelis, – palauk ryto, kai vėjas ims pūsti nuo kranto arba paprašyk Juliaus tėčio, kad išmestų tą butelį, išplaukęs toli į jūrą.

Marius taip ir padarė. Pabudo anksti ryte, kol senelis miegojo, įsibrido į jūrą beveik iki smakro, apsuko butelį virš galvos ir sviedė į patį vidurį. Paskui dar ilgai žiūrėjo, kaip tolsta, mažėja ir nyksta butelio kaklelis. Dabar būtinai jo laišką ras kokio latvio, švedo ar vokiečio vaikas, labai apsidžiaugs ir žinos, kad yra tokia šalis Lietuva, kur gyvena Marius ir jo senelis Edvinas, kuris turi tikrą medinę valtį.

Rimantas Černiauskas

1. Perskaitykite tekstą ir užpildykite schemą.

Tema

Veikėjai

Vieta

Įvykiai

3.1 Tarpusavio ryšiai

2. Dar kartą perskaitykite R. Černiausko apsakymo „Jūra yra sūri“ ištrauką. Pažymėkite nesuprantamus žodžius, juos aptarkite su mokytoju (-a) klasėje. Nežinomus žodžius surašykite į mandalą.

3. Perskaitytoje apsakymo ištraukoje yra pasakotojas – asmuo, kuris pasakoja arba kurio vardu pasakojamas literatūros kūrinys. Pasakotojas gali stebėti veikėjus iš šalies arba sutapti su veikėju. Jis gali būti objektyvus (neatskleisti savo požiūrio, nuomonės, vertinimo) arba subjektyvus (pateikti savo nuomonę). Prisiminkite skaitytą ištrauką, raštu apibūdinkite jos pasakotoją.

Skaitytoje R. Černiausko apsakymo ištraukoje „Jūra yra sūri“ pasakotojas..._____
